

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	X
สารบัญรูปภาพ	XI

บทที่

1 บทนำ	1
1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	5
2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
3 ขอบเขตของการวิจัย	13
3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	14
3.2 ขอบเขตด้านประชากร	15
3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่	15
4 กรอบแนวคิดและสมมติฐานของการวิจัย	15
4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	15
4.2 สมมติฐานการวิจัย	17
5 คำถามการวิจัย.....	17
6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	18
2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
1 ปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด และหลักการ.....	19
1.1 ปรัชญาความยุติธรรม (Philosophy of Justice)	21

บทที่

หน้า

1.2 ทฤษฎีองค์กร (Organization Theory)	25
1.3 แนวคิดกระบวนการยุติธรรม.....	33
1.4 หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights)	38
1.5 หลักนิติรัฐ (Rechtsstaat).....	44
1.6 หลักนิติธรรม (Rule of Law)	48
1.7 หลักป้องกันตนเอง (Self-Defense).....	51
2 กฎหมายและรูปแบบองค์กรให้ความช่วยเหลือประชาชนทางอาญาระหว่างประเทศและต่างประเทศ	52
2.1 สนธิสัญญาและตราสารระหว่างประเทศ.....	52
2.2 กฎหมายต่างประเทศ.....	56
3 กฎหมายและรูปแบบองค์กรให้ความช่วยเหลือประชาชนทางอาญาของไทย	91
3.1 รูปแบบองค์กรให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน	102
3.2 รูปแบบองค์กรให้ความช่วยเหลือจำเลยในชั้นศาล.....	148
4 กฎหมายและรูปแบบให้ความช่วยเหลือประชาชนของทนายความอาสาทนายความขอแรงของไทย.....	157
4.1 รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและกฎหมายที่เกี่ยวกับทนายความอาสา	159
4.2 รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและกฎหมายที่เกี่ยวกับทนายความขอแรง	162
5 การปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม.....	165
5.1 การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง	170
5.2 หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	172
6 บทความที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา ทนายความขอแรง.....	173
6.1 บทความวารสารสภาทนายความ เรื่องทนายความขอแรง ความจริงที่สังคมควรรู้	173
6.2 บทความสภาทนายความในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โครงการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษา กฎหมายของเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2562	173

บทที่

หน้า

6.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การประเมินผลและการพัฒนา ประสิทธิภาพประสิทธิผลการจัดหาทุนความเพื่อคุ้มครองสิทธิ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา”	175
6.4 บทความทางวิชาการ เรื่อง การคุ้มครองสิทธิกับการช่วยเหลือของ ทนายความขอแรง พ.ศ. 2558.....	176
6.5 บทความทางวิชาการเรื่อง การพัฒนาระบบงานเพื่อการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและการให้บริการประชาชนในศาลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2558	176
6.6 บทความทางวิชาการเรื่องปัญหาระบบทนายความขอแรงในคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีศาลจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2555	177
7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา ทนายความขอแรง	177
7.1 รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่องการ ปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรงและที่ปรึกษากฎหมายของ เด็กหรือเยาวชน พ.ศ. 2559.....	178
7.2 รายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม เรื่องการปฏิรูปทนายความอาสาทนายความ ขอแรงและที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน พ.ศ. 2559.....	178
7.3 รายงานสำนักงานกิจการยุติธรรมผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เรื่องการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรงและที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน พ.ศ. 2560 สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงาน กิจการยุติธรรม	180
7.4 รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การปฏิรูประบบ การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ศ. 2560 รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง โครงการศึกษาและพัฒนาระบบทนายทนายความสาธารณะ (Public Defender) พ.ศ. 2547 รายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการ บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช) ครั้งที่ 5/2561 เมื่อวันที่	

บทที่

หน้า

24 ธันวาคม พ.ศ. 2561 กพยช./ร/5.61คณะกรรมการพัฒนาการบริหาร งานยุติธรรมแห่งชาติ.....	180
7.5 รายงานวิชาการสำนักงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 6/2559 วิเคราะห์ การดำเนินงานและแนวทางการพัฒนากองทุนยุติธรรม	181
8 วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา ทนายความขอแรง	181
9 คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับทนายความอาสา ทนายความขอแรง	183
10 คำตอบแทนของนักกฎหมายภาครัฐ	186
3 วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology).....	190
1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research).....	190
1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research).....	190
1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview).....	192
1.3 การมีส่วนร่วมออกแบบ - ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)	193
1.4 พื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล	198
2 การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล	199
3 วิธีการจัดทำร่างกฎหมาย	199
4 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)	200
4 รูปแบบทนายความสาธารณะคดีอาญา	202
1 สภากาหนดแห่งปัญหาทนายความช่วยเหลือในคดีอาญาและผลกระทบ	203
1.1 ขั้นตอนการขอคำปรึกษากฎหมาย	204
1.2 ขั้นตอนการสอบสวน	206
1.3 ขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดีของศาล.....	210
2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบทนายความช่วยเหลือประชาชนของไทย.....	215
2.1 ขั้นตอนกระบวนการสอบสวน.....	217
2.2 ขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดีของศาล.....	221
3 การคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมทางอาญาของประชาชนตาม กฎหมายระหว่างประเทศ และรูปแบบทนายความช่วยเหลือประชาชนของ ต่างประเทศ	225

บทที่

หน้า

3.1 การคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ.....	225
3.2 รูปแบบทนายความช่วยเหลือประชาชนของต่างประเทศ	229
4 รูปแบบทนายความสาธารณะ	238
5 การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยทนายความสาธารณะคดีอาญา	242
1 การจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design).....	243
1.1 ขั้นตอนการเตรียมการ	243
1.2 ขั้นตอนการดำเนินการ	246
1.3 ประเด็นในร่างกฎหมายต้นแบบทนายความสาธารณะ	247
1.4 ผลการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มเฉพาะ.....	250
1.5 ผลการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มผสม	270
1.6 การเปรียบเทียบประเด็นในการร่างกฎหมายทนายความสาธารณะจากผล ของการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม.....	288
2 การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบทนายความสาธารณะ	293
2.1 หลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมาย.....	294
2.2 โครงสร้างรูปแบบกฎหมายทนายความสาธารณะ	300
2.3 กฎหมายต้นแบบว่าด้วยทนายความสาธารณะ พ.ศ.	300
3 การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)	310
4 ร่างพระราชบัญญัติทนายความสาธารณะ พ.ศ.	322
4.1 โครงสร้างกฎหมาย.....	322
4.2 บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติทนายความสาธารณะ พ.ศ.	323
4.3 ร่างพระราชบัญญัติทนายความสาธารณะ พ.ศ.	324
6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	332
1 สรุป อภิปรายผล	333
2 ข้อเสนอแนะ	338
3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	340

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	การเปรียบเทียบทนายความช่วยเหลือผู้ต้องหาและจำเลยของไทยและ ต่างประเทศ.....	237
5.1	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะ.....	265
5.2	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co- Design ของกลุ่มผสม	285
5.3	การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม	290
5.4	ร่างกฎหมายว่าด้วยกฎหมายต้นแบบทนายความสาธารณะ พ.ศ. พร้อมหลักการและเหตุผล.....	301
5.5	ผลจากการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายที่ผู้วิจัยแก้ไข.....	313

สารบัญรูปภาพ

ภาพประกอบที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	16
3.1	ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์เชิงลึก	193
3.2	ภาพกิจกรรมการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)	195
3.3	ภาพกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็น (Hearing).....	201
5.1	การจัดทำ Co-Design	244
5.2	ประชากรกลุ่มเฉพาะ	244
5.3	ประชากรกลุ่มผสม.....	245
5.4	เลขประจำกลุ่มประชากรเฉพาะและประชากรผสม	246
5.5	การอภิปรายและการนำเสนอที่ประชุม.....	247
5.6	การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)	310